Mag. Blanka VEZJAK

POSEBNOSTI UVAJANJA MEDNARODNIH STANDARDOV RAČUNOVODSKEGA POROČANJA V LETU 2005

SLOVENSKI INŠTITUT za REVIZIJO

Radenci, 8. do 10. september 2004

1. UVOD

Zadnje informacije v času priprave prispevka[1] kažejo, da se bo uredba Evropske unije o uporabi mednarodnih računovodskih standardov (odslej uredba) začela izvajati 1. januarja 2005, kot predvideno – proučevala se je že tudi možnost preložitve izvajanja uredbe. Evropska komisija oziroma njen organ Računovodski urejevalni odbor (*Accounting Regulatory Committee*, odslej ARC), ki prevzema mednarodne računovodske standarde (odslej MRS) oziroma mednarodne standarde računovodskega poročanja (odslej MSRP) za uporabo v Evropski uniji (odslej EU), se namreč sooča z močnim odporom glede prevzema standardov o finančnih inštrumentih, še posebej standarda o njihovem pripoznavanju in merjenju, MRS 39. Kljub več spremembam standarda, ki jih je organizacija, ki jih razvija in izdaja, IASB[2], pripravila in izdala, standard še vedno ni sprejemljiv. ARC naj bi, predvidoma v začetku septembra, odobril MRS 39 za uporabo z omejitvijo, da se določeni členi v EU ne uporabljajo – v zvezi z možnostjo poštene vrednosti in omejeno število členov o obračunavanju varovanja bistvenih depozitov pred tveganji. Njegovo odločitev mora nato najkasneje v roku treh mesecev potrditi Evropski parlament.

MSRP naj bi bili sicer prevzeti za uporabo v EU v skladu z uredbo najkasneje do konca leta 2002. Dejansko so bili standardi, ki so bili v veljavi na dan 14. septembra 2002, prevzeti dobrega pol leta kasneje (julija 2003), z izjemo MRS 32 in 39 in pripadajočih pojasnil. V decembru 2003 in marcu 2004 je bila izdana še vrsta spremenjenih in novih standardov, ki bodo veljali od 1. januarja 2005; večine EU še ni prevzela.

Težave v EU pri uvajanju MSRP oziroma znatne prekoračitve rokov pri prevzemanju MSRP seveda vplivajo tudi na uvajanje MSRP v posameznih državah članicah. V Sloveniji je predlog sprememb zakona o gospodarskih družbah, tako imenovana novela ZGD-H (odslej ZGD-H) pripravljen za medresorsko usklajevanje. V zadnji različici se predvideva obvezna uporaba MSRP oziroma možnost njihove uporabe od 1. januarja 2006 dalje. Tako bo v zvezi z uporabo MSRP v letu 2005 v veljavi le uredba EU (pod predpostavko, da bo Komisija sprejela zadnje predloge). Slovenske gospodarske družbe, uvrščene na organizirane trge vrednostnih papirjev v EU na datum bilance stanja in zavezane v skladu z zakonom o gospodarskih družbah (odslej ZGD) pripravljati letne konsolidirane računovodske izkaze, bodo le te dolžne po uredbi sestaviti v skladu z MSRP, prevzetimi v EU (odslej MSRP (EU)), vsaj za leto 2005 pa ostane zahteva o sestavljanju teh izkazov tudi v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi.

2. MSRP V EU

2.1. Uvedba MSRP

EU želi utrditi pogoje, potrebne za enoten, učinkovit trg kapitala. Konkurenca in prosti pretok kapitala naj bi se olajšala med drugim tudi z izboljšanjem primerljivosti računovodskih izkazov na trgih EU. Države članice uporabljajo različne računovodske rešitve, zato je EU proučevala možnosti, kako doseči primerljivost računovodskih izkazov. Že leta 2000 se je odločila za enotno uporabo MSRP (takrat še MRS) od leta 2005 dalje za določene družbe v EU. Komisija je takrat objavila poročilo (*Communication*) Strategija računovodskega

[1] Prispevek je pisan v avgustu 2004.
[2] *International Accounting Standards Board.*

poročanja v EU: pot naprej[3]. V njem je predlagala, da vse družbe Skupnosti, ki so na organiziranem trgu vrednostnih papirjev (*publicly traded; listed companies*), pripravljajo svoje konsolidirane računovodske izkaze v skladu z eno samo zbirko računovodskih izkazov in sicer v skladu z mednarodnimi računovodskimi standardi, najkasneje z letom 2005.

Julija 2002 je izšla uredba o uporabi MRS[4] - nadnacionalni predpis, neposredno zavezujoč za države članice. Uredba si je kot cilj zastavila prevzem in uporabo MRS v Skupnosti z namenom harmoniziranja računovodskih informacij družb, zagotovljanja visoke stopnje transparentnosti in primerljivosti računovodskih informacij in s tem učinkovito funkcioniranje kapitalskega trga Skupnosti in notranjega trga. Transparentnost naj bi se povečala zaradi zahtev po razkrivanju novih in drugačnih vidikov poslovanja družb. Olajšali naj bi se tudi prevzemi družb[5].

V 4. členu uredbe je predpisano, da morajo družbe, ki delujejo v skladu s posamezno nacionalno zakonodajo, pripraviti svoje konsolidirane računovodske izkaze v skladu z MRS, prevzetimi[6] s strani Komisije, če so na dan bilance stanja njihovi vrednostni papirji dovoljeni za trgovanje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev katerekoli države članice EU. Družbe, ki so zavezane k uporabi MRS (EU), jih morajo uporabljati ne glede na katerokoli nasprotno, sporno ali omejevalno zahtevo v nacionalni zakonodaji. Države članice ne morejo omejiti izbir, ki so vsebovane v MRS.

Spremembe, vpeljane z uredbo, predstavljajo najpomembnejše spremembe pravil računovodskega poročanja doslej. Pripravljene so bile na podlagi dolgoletnih razprav in pogajanj med izdajatelji standardov, zakonodajalci in gospodarstvom. V nekaj mesecih bo prišlo do izvajanja uredbe, po najmanj petih letih priprav, in tako do novega obdobja računovodskega poročanja v Evropi (nekateri govorijo kar o računovodski revoluciji). Čeprav uredba predpisuje računovodsko poročanje v skladu z MSRP le družbam v EU, ki so uvrščene na organizirane trge vrednostnih papirjev v EU in sicer le za pripravo njihovih konsolidiranih računovodskih izkazov, pa je njen vpliv mnogo širši. Nekatere države bodo izkoristile možnosti, ki jih daje uredba in predpisale MSRP tudi za pripravo računovodskih izkazov neborznih podjetij, še posebej v nadzorovanih sektorjih kot so bančništvo in zavarovalništvo oziroma tudi za pripravo posamičnih računovodskih izkazov. Odločitev o obvezni uporabi MSRP vpliva tudi na računovodske rešitve sosednjih držav, nečlanic EU, pa tudi širše v svetu.

Uredba uporablja izraz MRS, čeprav so bili v času njene objave standardi že preimenovani v MSRP. IASB, kot naslednica prvotne organizacije za razvoj in izdajanje MRS, je aprila 2001 prevzela takrat veljavne MRS in pripadajoča pojasnila ter sklenila, da se odslej celotna zbirka standardov preimenuje iz MRS v MSRP, prav tako pa se standardi, ki jih bo od aprila 2001 dalje izdajala IASB, imenujejo MSRP. Po pojmovanju IASB je torej MSRP pojem, ki opredeljuje celotno zbirko standardov (prevzete MRS in pojasnila SOP, MSRP, ki jih od aprila 2001 dalje izdaja IASB in pojasnila IFRIC, ki jih od marca 2002 izdaja nov odbor za pojasnila, IFRIC) ali posamezen MSRP, ki ga je izdala IASB. Uredba pa namesto MSRP uporablja pojem MRS in sicer za celotno zbirko standardov in pojasnila (MRS, pojasnila SOP, MSRP, pojasnila IFRIC) in v ožjem pomenu za standarde, ki jih je do aprila 2001 izdajala IASC, pa tudi za njihove dopolnitve in spremembe.

---

[3] *Communication on EU Financial Reporting Strategy, the way forward',* Komisija, Bruselj, 13. junij 2000.

[4] *Regulation (EC) No 1606/2002 of the European Parliament and of the Council of 19 July 2002 on the application of international accounting standards, Official Journal of the European Communities*, Bruselj, 11.9.2002.

[5] Seveda obstajajo tudi pomisleki, na primer, da bo uporaba enotnih standardov povečala spremenljivost zaslužkov in zapletenost računovodskih izkazov.

[6] Prevzeti standardi in pojasnila bodo v celoti objavljeni v vsakem od uradnih jezikov EU v Uradnem listu Evropske unije in bodo brezplačno dostopni.

Temeljna podlaga za računovodenje v EU[7] so še vedno tako imenovane računovodske direktive, 4. za posamične računovodske izkaze in 7. za konsolidirane, katerih cilj morajo zasledovati države članice s sprejemom ustrezne nacionalne zakonodaje. Neskladnosti med direktivami in MSRP so bile julija 2003 odpravljene s spremembami direktiv.

2.2. Razširjenost MSRP

Največje revizijske družbe[8] so izvedle tri letne raziskave o praksi poročanja v svetu, z namenom ugotoviti napredek v smeri zbliževanja računovodskih rešitev. V raziskavi o približevanju nacionalnih računovodskih rešitev, *GAAP Convergence 2002*[9] oziroma o naporih posameznih držav, da vzpodbujajo in dosegajo zbliževanje z MSRP je sodelovalo 59 držav (tudi Slovenija), njene glavne ugotovitve pa so:

- preko 90% držav, ki so sodelovale v raziskavi (odslej držav), se namerava približevati MSRP, s tem da menijo, da je IASB primerna organizacija za razvoj svetovnega računovodskega jezika;
- večina držav se je uradno že izrekla o svoji nameri približevanja; v mnogih primerih naj bi države najprej zahtevale prevzem MSRP le od borznih družb, v drugih imajo izdajatelji standardov v načrtu odpravo obstoječih razlik med MSRP in njihovi nacionalnimi računovodskimi standardi, tako za borzne kot tudi druge družbe, nekatere pa si prizadevajo za kombinacijo obeh strategij;
- v nekaterih državah se ne strinjajo z zahtevami določenih MSRP (kot so standardi o finančnih inštrumentih in drugi standardi, ki temelji na pošteni vrednosti), prav tako prihaja do nasprotij med usmerjenostjo MSRP h kapitalskim trgom in računovodskimi okviri davčne narave v nekaterih državah;
- zapletenost MSRP je zaznana kot ovira k približevanju v približno polovico državah in bi lahko zato njihovo uporabo omejile na borzne družbe;
- v šolanje in dodatno izobraževanje računovodij in revizorjev je treba vključiti več o MSRP;
- prevodi MSRP v jezike držav članic bi morali biti pravočasno dosegljivi.

Prehod na MSRP predstavlja za marsikatero državo in njene družbe znatno spremembo v samem razmišljanju in pristopu, predvsem tam, kjer njihovi nacionalni računovodski standardi ali predpisi temeljijo na določenih urejevalnih predpisih in davčnih pravilih in niso toliko usmerjeni k potrebam kapitalskih trgov kot MSRP. Nekatere države uporabljajo MSRP v kombinaciji z državnimi predpisi, v nekaterih primerih tako, da izbirajo med obojnimi standardi, tako da najbolj zadovoljujejo svoje potrebe. Sedaj bodo morale v celoti upoštevati MSRP in verjetno tudi bolj dosledno kot doslej.

Po sprejemu uredbe o uporabi MRS v EU so tudi nekatere druge države objavile svoje namere o uporabi teh standardov; med tistimi, ki so objavile, da bi lahko ali da bodo uporabljale MSRP, so[10]:

- Avstralija: MSRP naj bi se uporabljali pri računovodskem poročanju avstralskih družb od 1. januarja 2005;

[7] Pred vstopom desetih novih držav članic v EU je bilo v 15 državah članicah kar 14 različnih računovodskih ureditev in zato ni presenetljivo, da je EU želela premik k enotni zbirki računovodskih načel, *International Financial Reporting Standards, The challenges facing business, KPMG LPP (UK)*, str. 26.
[8] BDO, Deloitte Touche Tohmatsu, Ernst & Young, Grant Thornton, KPMG in PricewaterhouseCoopers.
[9] *GAAP Convergence 2002, A Survey of National Efforts to Promote and Achieve Convergence with International Financial Reporting Standards, Research by Donna L Street, University of Dayton.*
[10] *EU Companies, IFRS, and the Capital Markets, New Sector Research Shows the Implications of International Financial Reporting Standards, KPMG International, a Swiss nonoperating association, 2003, str. 5.*

- Kanada: določene tuje borzne družbe v Kanadi bi lahko uporabljale MSRP brez preračuna na kanadske standarde[11] od leta 2005 dalje;
- Kitajska: usmeritev, da se razvijejo novi računovodski standardi za gospodarske družbe v skladu z MSRP;
- Rusija: MSRP naj bi bili uvedeni za računovodske izkaze ruskih družb, ki izdajajo vrednostne papirje in za udeležence trga vrednostnih papirjev od leta 2005 dalje.

Za mednarodno priznanje MSRP in za razvoj enotnih računovodskih standardov je izrednega pomena stališče Združenih držav Amerike (odslej ZDA) in s tem projekt približevanja MSRP in ameriških računovodskih standardov US GAAP[12], ki poteka od leta 2002. Organizaciji, ki razvijata in izdajata standarde, IASB in FASB[13], sta si kot kratkoročni cilj zadale razrešitev tistih razlik med standardi, kjer je možno približevanje doseči v kratkoročnem obdobju, največkrat z izbiro sedanje prakse v eni od zbirk standardov.

2.3. Prevzem MSRP v EU

EU je z uredbo predpisala sestavljanje konsolidiranih računovodskih izkazov (in možnost, da dodatne zahteve ali možnosti predpišejo države članice v svojih zakonodajah) v skladu z MRS oziroma MSRP, ki jih je prevzela oziroma jih izdaja IASB in so prevzeti v EU. V uredbi so določene zahteve, ki jih morajo izpolnjevati MSRP, da so lahko prevzeti za uporabo v EU, med drugim, da prispevajo k evropskemu javnemu dobru[14].

Določen je tudi postopek prevzemanja. O standardu, ki ga je prevzel[15] ali izdal IASB ali pojasnilu, ki ga je prevzel[16] ali izdal IFRIC in je predviden za prevzem v EU, poda strokovno mnenje o ustreznosti za prevzem v EU posebni strokovni organ Komisije, EFRAG[17]. Na podlagi njega o prevzemu odloča ARC, v katerem so predstavniki vseh držav članic EU, predseduje mu predstavnik Komisije. Po odobritvi uporabe standardov in pripadajočih pojasnil s strani ARC in Komisije mora nato predlog sprejeti še Evropski parlament. Njegova odločitev se objavi kot uredba v Uradnem listu EU. Celotni postopek naj bi trajal vsaj šest mesecev[18], vendar dosedanje izkušnje kažejo, da so roki tudi bistveno daljši.

Doslej sta izdani dve uredbi o prevzemu standardov na podlagi uredbe o uporabi MRS v EU, (EC) 1606/2002:

---

[11] *Canadian GAAP.*
[12] *General Accepted Accounting Principles,* splošno sprejeta računovodska načela.
[13] *Financial Accounting Standards Board*; projekt približevanja je sledil imenovanju bivšega člana IASB Roberta Herza kot predsednika FASB.
[14] Zahteva se tudi, da MSRP niso v nasprotju z direktivami EU (neskladnosti so se odpravile s sprejemom direktive julija 2003 o spremembah direktiv, ki predpisujejo računovodsko poročanje v EU) ter da zadoščajo merilom razumljivosti, pomembnosti, zanesljivosti in primerljivosti, ki se zahtevajo za računovodske informacije, potrebne za sprejemanje gospodarskih odločitev in ocenitev vodstva (tudi ta zahteva naj ne bi povzročala težav, saj je enaka kot v MSRP).
[15] IASB je prevzel aprila 2001 takrat veljavne MRS, ki jih je predtem izdajal njegov predhodnik, IASC.
[16] IFRIC je prevzel marca 2002 takrat veljavna pojasnila SOP (*SIC*), ki jih je predtem izdajal njegov predhodnik, SIC.
[17] *European Financial Reporting Advisory Group.*
[18] V Revizorju 11/03 je v prispevku o MSRP predstavljen predviden postopek pri prevzemanju standardov, kot je bil predstavljen na sestanku ARC 16. julija 2003 na primeru MSRP 1 o prvem prevzemu MSRP. Standard naj bi bil prevzet za uporabo v EU po takratnih predvidevanjih glede na predpisane postopke januarja 2004, dejansko pa je bil prevzet šele 6. aprila 2004, pri tem pa je treba še poudariti, da standard ni bil sporen, saj je bil pripravljen predvsem zaradi olajšanja prehoda na MSRP v EU in so strokovni organi EU pri njegovi pripravi tudi sodelovali z IASB.

- uredba (EC) 1725/2003[19] z dne 29. septembra 2003[20] je odobrila za uporabo MRS, ki so veljali na dan 14. septembra 2002 in pripadajoča pojasnila, razen MRS 32 in 39 in pripadajočih pojasnil, SOP 5, 16 in 17;
- uredba (EC) 707(2004) z dne 6. aprila 2004[21] je odobrila uporabo MSRP 1 Prvi prevzem MSRP[22].

2.4. Težave z MRS 39

Komisija ima velike težave predvsem pri prevzemanju standardov o finančnih inštrumentih. Julija 2003 zavrnjena standarda MRS 32 in 39 sta bila takrat že vključena v projekt izboljšav; decembra 2003 je IASB izdal 15 spremenjenih standardov in enega (MRS 15) ukinil; med spremenjenimi sta tudi MRS 32 in 39. Spremembe MRS 39 niso bile sprejemljive za EU, tako da so bile marca in aprila 2004 izdane še dopolnitve spremenjenega MRS 39. Kljub vsem tem spremembam je še veliko odpora proti MRS 39, predvsem zaradi možnosti poštene vrednosti in obračunavanja varovanja pred tveganji. IASB je v letu 2004 pripravil še dodatne dopolnitve MRS 39.

Po mnenju predsednika IASB[23] je problem, s katerim se soočajo izdajatelji standardov, velika vrednost izpeljanih finančnih inštrumentov (*derivatives*), ki bi morali biti izkazani v bilanci stanja, toda do danes razen v nekaj državah te vrednosti niso predstavljene. Prevzem MRS 39 bi tako povzročil zelo veliko spremembo v bilancah stanja. Odpor je predvsem s strani bank in zavarovalnic celinske Evrope. Zapletenost MRS 39 izhaja predvsem iz dejstva, da so nekatera sredstva in obveznosti prikazana po njihovih izvirnih vrednostih, medtem ko druga po tržnih. IASB je predlagala, da se lahko katerikoli finančni inštrument izkaže po tržni vrednosti. Zaradi pomislekov glede nezanesljivih vrednotenj je kasneje izdala predlog o omejitvi uporabe te možnosti na primere, kjer se lahko zanesljivost zagotovi.

KPMG je v svoji raziskavi[24] analizirala javno dostopne računovodske izkaze 80 družb iz Francije, Nemčije, Nizozemske in Velike Britanije. Njeni raziskovalci so opredelili tri področja, kjer pričakujejo največji vpliv MSRP računovodskih sprememb: finančne inštrumente, poslovne združitve in pokojnine. Računovodska obravnava finančnih inštrumentov v MSRP naj bi imela pomemben vpliv na družbe zaradi težav pri vpeljavi njenih pravil glede na njihovo zapletenost in zahteve po dokumentiranju, povečane možne spremenljivosti zaslužkov in kapitala ter pomoči naložbenikom in analitikom razumeti njihove vplive.

V zadnji objavljeni zbirki standardov, MSRP 2004, so objavljeni standardi in vse njihove spremembe, objavljene do 31. marca 2004. Vključen je torej MRS 39, spremenjen decembra 2003 in njegove dopolnitve, izdane marca 2004[25].

Kasneje je izdal še štiri predloge dopolnitev MRS 39 v obliki osnutkov za razpravo:

---

[19] *Commission Regulation (EC) No 1725/2003 of 29 September 2003 adopting certain international accounting standards in accordance with Regulation (EC) No 1606/2002 of the European Parliament and of the Council, Official Journal of the European Union, 13.10.2003.*

[20] ARC jih je odobril 16. julija 2003 in hkrati zavrnil MSR 32 in 39.

[21] ARC je MSRP 1 odobril 3. februarja 2004.

[22] Prvi standard, ki ga je izdala IASB; več o njem v nadaljevanju prispevka.

[23] Sir David Tweedie v publikaciji KPMG LPP (UK) *International Financial Reporting Standards, The challenges facing business*, str. 2 in 25.

[24] *EU Companies, IFRS, and the Capital Markets, New Sector Research Shows the Implications of International Financial Reporting Standards. KPMG International, a Swiss nonoperating association, 2003*, str. 6 in 7.

[25] *Amendments to International Accounting Standard 39 Financial Instruments: Recognition and Measurement, Fair Value Hedge Accounting for a Portfolio Hedge of Interest Rate Risk.*

- Možnost poštene vrednosti (*The Fair Value Option*) aprila 2004, obdobje za pripombe je poteklo 21. julija 2004; dopolnitve naj bi se uporabljale od 1. januarja 2005;
- Prehod in začetno pripoznavanje finančnih sredstev in finančnih obveznosti (*Transition and Initial Recognition of Financial Assets and Financial Liabilities*) julija 2004, pripombe se zbirajo do 8. oktobra 2004, dopolnitve naj bi se uporabljale od 1. januarja 2005, prejšnja uporaba pa bi bila dovoljena (ob določenih pogojih);
- Finančne jamstvene pogodbe in kreditno zavarovanje (*Financial Guarantee Contracts and Credit Insurance*)[26] julija 2004, pripombe se zbirajo do 8. oktobra 2004, dopolnitve naj bi se uporabljale od 1. januarja 2006, prejšnja uporaba pa spodbujala;
- Obračunavanje varovanja denarnih tokov pred tveganjem pri predvidenih poslih v skupini (*Cash Flow Hedge Accounting of Forecast Intragroup Transactions*) julija 2004, pripombe se zbirajo do 8. oktobra 2004, dopolnitve naj bi se uporabljale od 1. januarja 2006, prejšnja uporaba pa bi bila dovoljena.

Julija 2004 je IASB izdal tudi osnutek za razpravo (ED 7) Finančni inštrumenti: Razkritja (*Financial Instruments: Disclosures*).

Standarda o finančnih inštrumentih sta dvignila veliko prahu že ob njunih prejšnjih izdajah. MRS 32 je bil prvič objavljen leta 1995, nato pa leta 1998 delno spremenjen zaradi sprejema MRS 39 in še leta 2000, ko so se odpravile zahteve po razkritjih, ki so zaradi MRS 39 postale nepotrebne. Decembra 2003 objavljene spremembe so doslej najpomembnejše.

Še več težav kot MRS 32, ki predpisuje razkrivanje in predstavljanje finančnih inštrumentov, povzroča MRS 39, ki predpisuje njihovo pripoznavanje in merjenje. Prvič je bil objavljen leta 1998, uporabljati pa se je začel leta 2001. Leta 2000 so bile sprejete spremembe tega standarda. Standard je bil pomembno spremenjen decembra 2003, marca 2004 so bile sprejete še dopolnitve teh sprememb, kot kaže gornji pregled, pa se pričakuje še sprejem dodatnih dopolnitev (obstaja možnost, da bodo dopolnitve sprejete še v letu 2004).

Kljub obsežnim spremembam standard v EU še ni prevzet. Pričakuje se, da naj bi bil z določenimi omejitvami s strani Komisije odobren do konca oktobra 2004, o tem pa več v nadaljevanju.

2.5. Prevzeti MSRP – stanje in predvidevanja

Do julija 2004 so za uporabo v EU prevzeti vsi MRS s pripadajočimi pojasnili, ki so veljali 14. septembra 2002, razen MRS 32 in 39 s pripadajočimi pojasnili ter MSRP 1 Prvi prevzem MSRP[27].

V času priprave prispevka pa <u>še niso prevzeti</u> naslednji standardi, ki se začnejo uporabljati 1. januarja 2005 oziroma MSRP 3 Poslovne združitve, ki se uporablja od 31. marca 2004 (in pripadajoča pojasnila): MRS 1, 2, 8, 10, 15 (ukinjen), 16, 17, 21, 24, 27, 28, 31, 32, 33, 39 in 40, MSRP 2, 3, 4 in 5 in dopolnitve MRS 36 in 38[28]. Vseh MSRP oziroma njihovih dopolnitev, ki naj bi veljali od 1. januarja 2005, še ni sprejela niti IASB (v prejšnji točki navajam predloge dopolnitev standardov MRS 39, ki naj bi se uporabljale že za leto 2005), a se pričakuje, da jih bo še do konca leta 2004. Bistveno večja zamuda pa je pri prevzemanju MSRP v EU.

[26] Vključuje tudi dopolnitve MSRP 4 Zavarovalne pogodbe, ki je bil izdan marca 2004.

[27] International Accounting Standards (IASs) adopted in the European Union by the European Commission, http://europa.eu.int/comm/internal_market/accounting/docs/ias/ias-adoption-process_en.pdf, zadnja sprememba 19. julija 2004.

[28] Sprejeti še niso MRS, spremenjeni oziroma dopolnjeni decembra 2003 in marca 2004, razen MRS 32 in 39, ki nista sprejeta niti v njuni prvotni izdaji ter novi MSRP, izdani februarja in marca 2004.

Iz povzetka zapisnika seje ARC 9. julija 2004[29] je razvidno, da so mnenja držav članic glede MRS 39 deljena – mnogo jih podpira njegovo odobritev, pomembno število pa ji tudi nasprotuje. Zato Komisija predlaga sprejem MRS 39 brez določenih členov (skupno približno 5%), ki se nanašajo na možnost poštene vrednosti (*fair value option*) in brez določenih členov, ki se nanašajo na obračunavanje varovanja pred tveganjem bistvenih depozitov (*hedge accounting of core deposits*). O predlogu naj bi odločal ARC na seji v začetku septembra in konec oktobra naj bi ga sprejela Komisija.

Če bo tak predlog osvojen, bo v EU v veljavi drugačna zbirka MSRP, kot jo je izdala IASB (tudi pod predpostavko, da bo vse ostale standarde, ki doslej še niso bili prevzeti, EU še letos prevzela). To odpira seveda vrsto strokovnih in pravnih vprašanj ter pomislekov. Ali tak predlog napoveduje še nadaljnje tovrstne rešitve, torej izbor sprejemljivih standardov ali njihov členov, kadar določeni državi članici ali poslovnemu sektorju (kot v tem primeru bančnemu) kakšna od računovodskih rešitev ne bi ustrezala? S tem se seveda ne bi dosegli cilji, ki so bili zastavljeni – primerljivost računovodskih izkazov v mednarodnem okolju in oblikovanje enotnih računovodskih rešitev. Pomisleki so tudi zaradi kratkega roka za proučitev tega predloga v državah članicah (le en mesec in to dopustniški). Vprašanj je še veliko, na primer kako upoštevati MRS 1, ki zahteva, da se pripravijo računovodski izkazi v skladu z vsemi standardi v celoti, MSRP 1, ki govori o obvezni izjavi o tem idr. Postavlja se tudi vprašanje, ali je v primeru družb, ki morajo uporabljati MSRP (EU), obvezna uporaba MSRP 1, ker gre za drugačno zbirko standardov? Ali pa namerava Komisija v naslednjih uredbah rešiti tudi takšna vprašanja? Pojavlja se tudi vrsta pravnih vprašanj, od tega, kakšna je pravna podlaga te rešitve do tega, kakšen vpliv ima na predpise posameznih držav članic, sprejete na podlagi uredbe o uporabi MRS.

3. MSRP V SLOVENIJI

3.1. Zavezanci

Pripravljen je predlog sprememb ZGD, novele ZGD-H[30], za medresorsko usklajevanje, ki vključuje tudi zahteve oziroma možnosti glede uporabe MSRP v Sloveniji.

Predlog novele ZGD-H povzema določilo uredbe, da morajo družbe, katerih vrednostni papirji so uvrščeni na katerega od organiziranih trgov vrednostnih papirjev v državah članicah EU in so zavezane h konsolidaciji na podlagi 53. člena ZGD, sestaviti konsolidirana računovodska poročila[31] v skladu z MSRP. Poleg teh družb pa morajo sestavljati računovodska poročila v skladu z MSRP tudi banke, zavarovalnice, druge družbe pa, če tako odloči skupščina družbe, vendar najmanj za obdobje petih let.

V primerjavi s predlogom projektne skupine za uvedbo MSRP v Sloveniji[32] se predpiše obvezna uporaba MSRP razen tistim družbam, ki morajo neposredno spoštovati uredbo, le še bankam in zavarovalnicam, vsem ostalim družbam pa se omogoči, da se za njihovo

[29] *Summary Record, Meeting of the Accounting Regulatory Committee of 9 July 2004,* http://europa.eu.int/comm/internal_market/accounting/docs/arc/20040709_arc_summary%20record_en.pdf.

[30] Delovno gradivo predloga Zakona o gospodarskih družbah–H; http://www.mg-rs.si/datoteke/Delovno_gradivo_ZGD_H_18_8_koncna.doc.

[31] Predlog novele ZGD-H ponovno uvaja pojem računovodsko poročilo za letne računovodske izkaze s pojasnili.

[32] Projektno skupino je imenoval strokovni svet Slovenskega inštituta za revizijo aprila 2003; njen predlog je objavljen v Revizorju 1/04 in na spletnih straneh SIR.

uporabo samostojno odločijo. Predlog projektne skupine je predvideval uporabo MSRP tudi pri sestavljanju posamičnih izkazov družb v skupini, ker je želel olajšati pripravo računovodskih izkazov. Po predlogu novele ZGD-H se lahko za uporabo MSRP samostojno odločijo; če ne, so dolžne še naprej sestavljati računovodske izkaze v skladu s SRS, tako konsolidirane kot posamične, obojne pa tudi v skladu z MSRP, da se lahko pripravijo konsolidirani izkazi, kot to zahteva uredba. Predlog projektne skupine je predvideval tudi obvezno uporabo MSRP za vse družbe, uvrščene na Ljubljansko borzo (zaradi primerljivih računovodskih izkazov). Tudi v tem primeru se zahteva zamenjuje z možnostjo uporabe MSRP na podlagi samostojne odločitve družbe.

3.2. Začetek uporabe

Družbe, ki so dolžne neposredno spoštovati uredbo, sestavijo svoje konsolidirane računovodske izkaze v skladu z MSRP prvič za poslovno leto, ki se začne na ali po 1. januarju 2005.

Predlog novele ZGD-H (z dne 18.8.2004) v prehodnih določbah določa, da lahko banke, zavarovalnice in družbe, ki se za to samostojno odločijo, sestavijo svoja računovodska poročila v skladu z MSRP najprej za poslovno leto, ki se začne na ali po 1. januarju 2006.

V prehodnih določbah je tudi opredeljeno, da začnejo banke in zavarovalnice sestavljati svoja računovodska poročila v skladu z MSRP za poslovno leto, ki ga določita Banka Slovenije oziroma Agencija za zavarovalni nadzor v dveh mesecih po uveljavitvi zakona, vendar najkasneje za poslovno leto, ki se začne na ali po 1. januarju 2007.

4. PRERAČUN PRIMERLJIVIH INFORMACIJ

Družba je dolžna pri prvem prevzemu MSRP upoštevati MSRP 1 in sicer pri pripravi svojih prvih računovodskih izkazov v skladu z MSRP oziroma že pri medletnem računovodskem poročilu v okviru teh prvih izkazov. Prvi računovodski izkazi v skladu z MSRP so prvi letni računovodski izkazi, v katerih družba prevzame MSRP z izjavo o nedvoumni in popolni skladnosti z MSRP. Družba mora uporabiti ta standard, če[33]

- je svoje zadnje računovodske izkaze sestavila:
    - v skladu z nacionalnimi zahtevami, ki niso skladni z MSRP v vseh pogledih[34];
    - v skladu z MSRP v vseh pogledih, razen da računovodski izkazi niso vsebovali izjave o nedvoumni in popolni skladnosti z MSRP;
    - izkazi so vsebovali nedvoumno izjavo o skladnosti z nekaterimi, a ne vsemi MSRP;
    - po nacionalnih zahtevah neskladni z MSRP, z uporabo nekaterih MSRP za postavke, za katere nacionalne zahteve ne obstajajo;
    - po nacionalnih zahtevah, s preračunom nekaterih zneskov v zneske, določene z MSRP;

[33] MSRP 1.3.
[34] V primeru Slovenije v skladu s SRS.

- so pripravljeni računovodski izkazi v skladu z MSRP samo za interno uporabo, brez da so bili na razpolago lastnikom podjetja ali katerimkolim drugim zunanjim uporabnikom;
- je pripravljen poročevalni paket v skladu z MSRP za namene konsolidiranja, brez da bi se pripravili popolni računovodski izkazi, kot opredeljeni v MRS 1 – Predstavljanje računovodskih izkazov; ali
- se niso predstavljali računovodski izkazi za prejšnja obdobja.

MSRP 1 se ne uporablja, če je na primer družba[35]:

- prenehala s predstavljanjem računovodskih izkazov po nacionalnih predpisih, s tem da je prej predstavljala tudi računovodske izkaze, ki so vsebovali nedvoumno in popolno izjavo skladnosti z MSRP;
- predstavljala računovodske izkaze v prejšnjem letu v skladu z nacionalnimi predpisi in so ti računovodski izkazi vsebovali nedvoumno in popolno izjavo skladnosti z MSRP; ali
- predstavljala računovodske izkaze v prejšnjem letu, ki vsebujejo nedvoumno in popolno izjavo skladnosti z MSRP, tudi če revizorji o njih niso izrazili pritrdilnega mnenja.

Družba mora sestaviti otvoritveno bilanco[36] stanja na datum prehoda na MSRP – to je v primeru družb, ki jih k njihovi uporabi zavezuje uredba EU, 1. januar 2004 – s tem da učinke evidentira kot posebno kapitalsko postavko.

5. LETNO POROČILO IN MSRP

5.1. Sestavitev letnega poročila

Družbe bodo dolžne v svojih računovodskih poročilih navesti, da so bili računovodski izkazi pripravljeni »... v skladu z vsemi mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, prevzetimi v uporabo v Evropski uniji[37].

Pri prvem prevzemu MSRP bodo dolžne razkriti med drugim tudi razlike med računovodskimi izkazi, sestavljenimi v skladu s SRS in MSRP (primerljive informacije za leto 2004 za družbe, zavezane k uporabi MSRP po uredbi).

Za vse družbe pa velja, da je predviden prevzem MSRP gotovo pomembna informacija, s katero je treba seznaniti uporabnike letnega poročila. Odbor evropskih urejevalcev trgov vrednostnih papirjev (*The Committee of European Securities Regulators, CESR*) je decembra 2003 objavil priporočila, kako naj družbe sporočajo v svojih letnih poročilih vpliv prehoda na MSRP v letu 2005, ki je lahko pri tem v pomoč[38].

Ob tem naj opozorim še na nove zahteve v zvezi z letnim poročilom, ki bodo predpisane z novelo ZGD-H in so posledica spremenjenih 4. in 7. direktive. V predlogu novele je opredeljena nova vsebina poslovnega poročila. Vsebovati mora najmanj pošten prikaz

[35] MSRP 1.4.
[36] Več v prispevku B. Vezjak: Predstavitev MSRP – MRS 1 in 34 ter MSRP 1. Revizor 3/04.
[37] Če se zbirki MSRP (IASB) in MSRP (EU) ne bosta razlikovali, se bo lahko zapisalo samo "v skladu z vsemi MSRP".
[38] *Recommendation for additional guidance regarding the implementation of International Financial Reporting Standards (IFRS)*, CESR, december 2003, dosegljivo na http://www.cesr-eu.org/. Borzne družbe upoštevajo tudi priporočila oziroma navodila Ljubljanske borze.

razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja (kar je predpisoval že sedanji ZGD), vključno z opisom bistvenih tveganj in negotovosti, ki jim je družba izpostavljena (dopolnitev v predlogu ZGD-H). Iz direktive je povzeto, da mora biti pošten prikaz »uravnotežena in celovita analiza razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, ki ustreza obsegu in kompleksnosti njenega poslovanja« ter da mora v obsegu, »ki je potreben za razumevanje razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja« analiza »vsebovati, vključno z informacijami, povezanimi z varstvom okolja in zadevami delavcev, ključne računovodske, finančne in druge, kjer je to ustrezno, kazalce, kazalnike in druge pokazatelje«. Novost je tudi, da naj poslovno poročilo vključuje ustrezno sklicevanje na zneske v računovodskih izkazih in potrebna dodatna pojasnila. Dodatne zahteve v primerjavi s sedanjim ZGD so predpisane tudi za poročanje o uporabi finančnih inštrumentov (poročanje o izpostavljenosti različnim vrstam tveganj in o ukrepih v zvezi s tem).

5.2. Revidiranje letnega poročila

Revizorji, ki bodo revidirali računovodske izkaze, sestavljene v skladu z MSRP na podlagi uredbe ali ZGD, bodo morali v svojem mnenju zapisati, da gre za skladnost z MSRP, prevzetimi v uporabo v EU.

Junija 2003 je bilo izdano mednarodno stališče o revidiranju[39], ki opredeljuje poročanje revizorjev o skladnosti z MSRP. Gre za dopolnitev mednarodnega standarda revidiranja, MSR 700: Revizorjevo poročilo o računovodskih izkazih oziroma za navodila za njegovo uporabo v primerih, ko so računovodski izkazi pripravljeni v skladu z MSRP, v skladu z MSRP in nacionalnim okvirjem računovodskega poročanja ali v skladu z nacionalnim okvirjem računovodskega poročanja z razkritji obsega skladnosti z MSRP[40].

Novela ZGD-H prinaša tudi nove zahteve za revidiranje letnih poročil. Po predlogu ZGD-H morajo biti revidirana letna poročila velikih in srednjih kapitalskih družb, dvojnih družb in tistih majhnih kapitalskih družb, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu. Bistvena novost pa je, da se sedanji pojasnjevalni odstavek o skladnosti poslovnega poročila z računovodskimi izkazi zamenjuje z mnenjem o tem. S tem je predpisano zagotovilo višje stopnje ter za revizorje večja odgovornost in dolžnost, da se z novimi vsebinami poslovnega poročila dobro seznanijo (tveganja, informacije v zvezi z okoljem in zaposlenimi).

6. SKLEP

Že leta 2000 uradno napovedana največja sprememba v računovodskem poročanju evropskih družb je tik pred uveljavitvijo. Kljub temu pa je v času priprave prispevka še vrsta odprtih vprašanj. Predvsem EU še vedno ni prevzela vseh standardov, ki bodo veljali od leta 2005 dalje (in se morajo uporabiti tudi pri preračunu primerljivih informacij za leto 2004). Še posebej je sporen standard o pripoznavanju in merjenju finančnih inštrumentov, ki mu močno oporeka bančni sektor, predvsem glede poštene vrednosti in obračunavanja varovanja pred tveganjem. Vprašljiv je bil (je še?) celo začetek uporabe standardov. Zadnji predlog se nanaša na delni prevzem MRS 39 oziroma prevzem standarda brez nekaterih členov. V

[39] *IFAC: International Auditing Practice Statement 1014: Reporting by Auditors on Compliance with International Financial Reporting Standards.* Odobreno marca 2003 za objavo junija 2003.
[40] Več o stališču v prispevku M. Duhovnik: Kaj je novega pri IFAC? Revizor 7-8/03, str. 186 do 189.

primeru takšne odločitve se bo zbirka MSRP, ki jih bo uporabljala EU, razlikovala od originalne zbirke, to pa odpira vrsto strokovnih in pravnih vprašanj in pomislekov.

Odločitev EU glede prevzetih standardov in s tem izvajanja uredbe neposredno zadeva tudi slovenske gospodarske družbe, ki so na datum bilance stanja uvrščene na organizirane trge EU (po znanih informacijah gre le za uvrstitev na Ljubljansko borzo). Sicer pa so za računovodsko poročanje slovenskih gospodarskih družb v prihodnje bistvene spremembe ZGD; v prispevku je predstavljen zadnji objavljen predlog novele ZGD-H.

7. LITERATURA

1. Communication on EU Financial Reporting Strategy, the way forward'. Komisija, Bruselj, 13. junij 2000.
2. Commission Regulation (EC) No 1725/2003 of 29 September 2003 adopting certain international accounting standards in accordance with Regulation (EC) No 1606/2002 of the European Parliament and of the Council, Official Journal of the European Union, 13.10.2003.
3. Commission Regulation (EC) No 707/2004 of 6 April 2004 amending Regulation (EC) No 1725/2003 adopting certain international accounting standards in accordance with Regulation (EC) No 1606/2002 of the European Parliament and of the Council, Official Journal of the European Union, 17.4.2004.
4. Delovno gradivo predloga Zakona o gospodarskih družbah–H; http://www.mg-rs.si/datoteke/Delovno_gradivo_ZGD_H_18_8_koncna.doc.
5. Directive 2003/51/EC of the European Parliament and of the Council of 18 June 2003 amending Directives 78/660/EEC, 83/349/EEC, 86/635/EEC and 91/674/EEC on the annual and consolidated accounts of certain types of companies, banks and other financial institutions and insurance undertakings. Official Journal of the European Union, 17.7.2003.
6. Meta Duhovnik: Kaj je novega pri IFAC? Revizor 7-8/03, str. 186 do 189.
7. EU Companies, IFRS, and the Capital Markets, New Sector Research Shows the Implications of International Financial Reporting Standards. KPMG International, a Swiss nonoperating association, 2003.
8. GAAP Convergence 2002, A Survey of National Efforts to Promote and Achieve Convergence with International Financial Reporting Standards, Research by Donna L. Street, University of Dayton. BDO, Deloitte Touche Tohmatsu, Ernst & Young, Grant Thornton, KPMG in PricewaterhouseCoopers.
9. IASB: International Financial Reporting Standards (IFRSs). London, 2004.
10. IASB: Mednarodni računovodski standardi. Slovenski inštitut za revizijo, Ljubljana 2001.
11. IFAC: International Auditing Practice Statement 1014: Reporting by Auditors on Compliance with International Financial Reporting Standards. Odobreno marca 2003 za objavo junija 2003.
12. International Accounting Standards (IASs) adopted in the European Union by the European Commission, http://europa.eu.int/comm/internal_market/accounting/docs/ias/ias-adoption-process_en.pdf, zadnja sprememba 19. julija 2005

13. International Financial Reporting Standards, The challenges facing business. KPMG LPP (UK).
14. Marjan Odar: Spremembe 4. in 7. direktive Evropske unije, obvezna uporaba mednarodnih standardov računovodskega poročanja ter potrebne spremembe zakonodaje. Revizor 12/03.
15. Prehod na uporabo MSRP in potrebne spremembe domače zakonodaje. Revizor 1/04.
16. Recommendation for additional guidance regarding the implementation of International Financial Reporting Standards (IFRS), CESR, december 2003, http://www.cesr-eu.org/.
17. Regulation (EC) No 1606/2002 of the European Parliament and of the Council of 19 July 2002 on the application of international accounting standards, Official Journal of the European Communities, Bruselj, 11.9.2002.
18. Summary Record, Meeting of the Accounting Regulatory Committee of 9 July 2004, http://europa.eu.int/comm/internal_market/accounting/docs/arc/20040709_arc_summary%20record_en.pdf.
19. Blanka Vezjak: S priključitvijo EU tudi v Sloveniji obvezni mednarodni standardi računovodskega poročanja. Revizor 11/03.
20. Blanka Vezjak: Temeljne značilnosti MSRP. Revizor 2/04.
21. Blanka Vezjak: Predstavitev MSRP – MRS 1 in 34 ter MSRP 1. Revizor 3/04.